

Research Paper

Structural Analysis and Explanation of Factors Affecting the Sustainable Regeneration of Khorramabad Urban Tourism

Mozhgan Sheikhasab^{a,*}, Amir Gandomkar^b

^a Ph.D. Department of Geography, Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafabad, Iran

^b Professor Associate, Department of Geography, Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafabad, Iran

ARTICLE INFO

Article history:

Received: 21 October 2023;

Accepted: 31 December 2023

Available online 4 February 2024

Keywords:

Sustainable regeneration, urban tourism, historical contexts, Khorramabad

ABSTRACT

The sustainable regeneration of urban tourism is one of the most important opportunities allocated in order to make proper use of the specific and neglected capabilities of a land to achieve a balanced and balanced urban development. Considering the applicability of the goals of this article, explaining the effects of effective factors such as social, economic, cultural and management on the sustainable regeneration of urban tourism is the target of this research. In this regard, the strategic question is which of the aforementioned factors have been effective on the sustainable regeneration of urban tourism and to what extent. To answer the research question, a comparative strategy based on quantitative methodology has been used. In this regard, the statistical population of the research includes experts and scientific-executive elites working in the field of urban issues, and 40 people were selected as a sample using a systematic and logic-based sampling method. The method of data collection is in the field and using the questionnaire tool, as well as the data analysis tool, using the inferential method based on the fit indices of the measurement model and the structural model and using the Smart PLS software. The results of the research have shown that the indicators of the measurement model are social factor (5 indicators), cultural factor (3 indicators), economic factor (4), managerial factor (3), physical factor (4) and the dependent variable of urban regeneration (5 indicators).) has a factor load higher than 0.40 and the data confirms the measurement model of the research. In the structural model of the research, the correctness of the relationship between the structural variables/subject of the research was measured based on the statistic (T-value), which is higher than 1.96, and the correctness of this relationship was confirmed. In addition, based on the coefficient of determination (R²) and the intensity effect size criterion (F²), the intensity and effect of the relationship between the independent variables and the dependent variable is confirmed with a value of (0.68). Also, the overall model fit index (GOF) with a numerical value of 0.47 shows that the model has a strong fit and the data confirm the empirical model of the research.

1. Introduction

Khorramabad is a city with a very old and ancient history located in Lorestan province. This city has many natural attractions, such as Zarineh Lake, Elvand Mountains and Iso Citadel, as well as Mardanabad and Spa springs. Also, Flak El Aflak Castle, which is located in the center of the city and inside the historical context, is a symbol of the history and culture of this city and is very effective and influential in attracting tourists. The historical context of Khorramabad city with its

narrow streets and traditional houses is also one of the other attractions of this city, which in addition to attracting tourists, has a lot of historical and cultural value. This historical context, next to Flak al-Aflak Castle, is a symbol of the culture and history of this city and is of special importance. In general, the historical context and natural attractions of Khorram Abad city are a complete and attractive package for tourists and those interested in culture and history. Also, in the economic field, tourism can play an important role

*Corresponding Author.

Email Addresses: sheikhasab56@gmail.com (M. Sheikhasab), aagandomkar@gmail.com (A. Gandomkar)

To cite this article:

Sheikhasab, M., Gandomkar, A. (2023), Structural Analysis and Explanation of Factors Affecting the Sustainable Regeneration of Khorramabad Urban Tourism, 4(16), 87-106

Doi:10.52547/gsma.4.4.87

in the economic development of this city. According to the mentioned cases, the present research aims to investigate; A structural analysis of factors affecting the sustainable regeneration of urban tourism in Khorramabad has been compiled.

2. Methodology

The current research is practical in terms of its purpose and seeks to explain why and the effects between the components together. In order to fulfill the purpose of the research and to answer the why questions, a comparative research strategy based on quantitative method has been used. The statistical population of the research includes experts and executive scientific elites working in the scientific assemblies of urban planning studies. 40 people were selected as a sample using a systematic sampling method based on sampling logic. According to the type of research, data collection methods and tools have been used, including the field method and the questionnaire tool made by the researcher to separate the research structures. According to quantitative methodology, data collection methods and tools, data analysis methods and tools using inferential methods based on measurement model fit indicators such as (index reliability, composite reliability, factor loading coefficients, convergent validity, validity divergent, Fornell and Larker method), structural model such as (significant numbers, coefficient of determination, effect size criterion) and general fit of the model and smart PLS software has been used.

3. Results

The results of data analysis have shown that the significant numbers (T-value) except for the structure and the "cultural" factor in the research structures are higher than 1.96. This means that it can be concluded that the validity of the relationship between the exogenous hidden variable of "social, economic, managerial and physical factors" and the endogenous hidden variable of "sustainable regeneration of urban tourism" is significant. This means that many influencing factors on the sustainable regeneration of tourism are valid and meaningful.

4. Discussion

In this framework, based on the values of the effect size (f^2), the intensity of the effect of

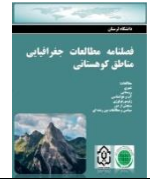
"economic", "physical", "social", and "management" variables on the variable "sustainable regeneration of urban tourism" has a medium and strong effect size. In other words, as part of the cultural factor, the result and spatial reflection of the "proposed factors" have been confirmed on the sustainable regeneration of urban tourism.

5. Conclusion

The results of the structural analysis and explanation of the factors affecting the sustainable regeneration of urban tourism in Khorramabad and its surroundings show; In the social factor index, "Using the ability of people's participation in the implementation of tourism development and revitalization projects" and "Strengthening the sense of place and social solidarity" are among the main priorities of the social factor in the sustainable regeneration of urban tourism.

In the economic factor, the indicators of "economic diversity and business of urban spaces" have been completely unrealizable. Also, the indicators of "decrease in loan interest paid to residents" and "low land prices in the context of tourism" have not been realized. In the cultural context, the indicators of "strengthening the cultural identity" and "upgrading the urban identity" have maximum non-realization. In the management factor, the items of "appropriate policy and planning for the regeneration and development of urban tourism" and "management platform" A city based on "urban governance" and "transparency and accountability" have reliability and validity and have the highest correlation with the regeneration of sustainable tourism. In the physical factor, the items "communication network and inappropriate roads", "visual appearance and environmental design through productivity", "Improvement of required infrastructure and facilities" and "Urban furniture arrangement" have the maximum realization and the most importance on sustainable tourism regeneration policies in Khorramabad.

Acknowledgments

تحلیل و تبیین ساختاری عوامل موثر بر بازآفرینی پایدار گردشگری شهری خرم آباد

مژگان شیخی‌نصب^{۱*}؛ امیر گندمکار^۲

^{۱*} دکتری گروه جغرافیا، واحد نجف‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف‌آباد، ایران.

^۲ دانشیار گروه جغرافیا، واحد نجف‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف‌آباد، ایران.

اطلاعات مقاله

چکیده

دریافت مقاله:

۱۴۰۲/۰۷/۲۹

پذیرش نهایی:

۱۴۰۲/۱۰/۱۰

تاریخ انتشار:

۱۴۰۲/۱۱/۱۵

واژگان کلیدی:

بازآفرینی پایدار، گردشگری

شهری، بافت‌های تاریخی،

خرم‌آباد.

بازآفرینی پایدار گردشگری شهری یکی از مهمترین فرصت‌های تخصصی داده شده به منظور بهره‌گیری مناسب از قابلیت‌های محرز و مغفول مانده سرزمینی برای نیلی به توسعه متوازن و متعادل شهری است با توجه به کاربردی بودن اهداف نوشتار حاضر، تبیین اثرات عوامل موثر نظیر اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و مدیریتی بر بازآفرینی پایدار گردشگری شهری مورد نظر این پژوهش است. در همین راستا، سوال راهبردی این است که کدام عوامل مذکور بر بازآفرینی پایدار گردشگری شهری و به چه میزان اثرگذار بوده است. برای پاسخ به سوال پژوهش، از استراتژی قیاسی مبتنی بر روش‌شناسی کمی استفاده شده است. در این راستا، جامعه آماری پژوهش شامل خبرگان و نخبگان علمی-اجرایی شاغل در حوزه مسائل شهری است که با استفاده از شیوه سیستماتیک و مبتنی بر منطق نمونه‌گیری، تعداد ۴۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب گردید. روش گردآوری داده‌ها به صورت میدانی و با استفاده از ابزار پرسشنامه و همچنین ابزار تحلیل داده‌ها با استفاده روش استنباطی مبتنی بر شاخص‌های برازش مدل اندازه‌گیری و مدل ساختاری بهره‌گیری از نرم‌افزار Smart PLS است. نتایج پژوهش نشان داده است که شاخص‌های مدل اندازه‌گیری عامل اجتماعی (۵ شاخص)، عامل فرهنگی (۳ شاخص)، عامل اقتصادی (۴ شاخص) عامل مدیریتی (۳ شاخص)، عامل کالبدی (۴ شاخص) و متغیر وابسته بازآفرینی شهری (۵ شاخص) دارای بار عاملی بالاتر از ۰٫۴۰ می‌باشد و داده‌ها تایید کننده مدل اندازه‌گیری پژوهش می‌باشد. در مدل ساختاری پژوهش، صحت رابطه بین متغیرهای ساختاری/مکنون پژوهش براساس آماره (T-value) مورد سنجش قرار گرفت که این میزان بالاتر از ۱٫۹۶ است و صحت این رابطه مورد تایید قرار گرفت. نتایج کلی نشان می‌دهد که اثر متغیرهای «اقتصادی»، «کالبدی»، «اجتماعی»، «مدیریتی»، به جز عامل «فرهنگی» بر روی متغیر «بازآفرینی پایدار گردشگری شهری» دارای اندازه اثر متوسط و قوی است. و همچنین شاخص برازش کلی مدل (GOF) با مقدار عددی ۰٫۴۷ نشان می‌دهد مدل دارای برازش قوی می‌باشد و داده‌ها تایید کننده مدل تجربی پژوهش می‌باشند.

* نویسنده مسئول:

پست الکترونیک نویسندگان: sheikhinasab56@gmail.com (م، شیخی‌نصب)؛ aagandomkar@gmail.com (ا، گندمکار).

نحوه استناد به مقاله: شیخی‌نصب، مژگان، گندمکار، امیر (۱۴۰۳). تحلیل و تبیین ساختاری عوامل موثر بر بازآفرینی پایدار گردشگری شهری خرم‌آباد. فصلنامه مطالعات جغرافیایی مناطق

کوهستانی. سال چهارم، شماره ۴ (۱۶)، صص ۸۷-۱۰۶

۱. مقدمه

در بسیاری از کشورها صنعت گردشگری به عنوان منبع اصلی درآمد، اشتغال، بهبود و رشد بخش خصوصی و توسعه ساختار زیربنایی می دانند (Lee and Liu, 2012: 413). چنین پتانسیل ها و مزایا حاصل از گردشگری در فعالیت های اقتصادی (Garcia et al, 2012: 41) سبب شده گردشگری به منزله بزرگترین صنعت جهان معرفی شود و توجه برنامه-ریزان و سیاست گذاران را به خود جلب کند (Lee and Liu, 2012: 413). در همین راستا، این صنعت یکی از عوامل مهم برای دستیابی به توسعه پایدار (Ahmad, 2018: 222)، رشد اقتصادی در بسیاری از کشورها (Silva et al, 2018: 101) و همچنین نقش و جایگاه مهمی در بهبود روند کیفیت زندگی مردم و رفاه اجتماعی دارد (Tapak et al, 2019: 1). تا جایی که مدیران و برنامه ریزان گردشگری، برای دستیابی به پایداری در سطح شهرها و کلانشهرها، نیازمند تدوین استراتژی های لازم جهت بهبود منافع اقتصادی هر منطقه با استفاده از صنعت گردشگری هستند (Hall, 2011: 654). و این صنعت در حال حاضر به یک دغدغه جهانی تبدیل شده است (Bel and Morse, 2013) در همین راستا، لا (۱۹۹۲) معتقد است که گردشگری می تواند به بازآفرینی فیزیکی، اقتصادی و اجتماعی کمک کند (Law, 1922). سواربروک نیز اعتقاد دارند که گردشگری شهری می تواند باعث جذب سرمایه گذاری داخلی و ارتقا کسب و کار شود. (Swarbrooke, 2001). بنابراین، این صنعت تغییرات وسیعی در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی ایجاد کرده است (Sariisik et al, 2011).

کشورهای مختلف در تلاش هستند تا با مهیاسازی و ارزشمند نمودن جاذبه های گردشگری در مناطق دارای پتانسیل، فرصت بهره مندی ابعاد مثبت این صنعت را فراهم سازند (Rosentraub and Joo, 2009: 759-770). یکی از مناطق دارای پتانسیل گردشگری، بافت های تاریخی و احیای بافت ها با تاکید بر سیاست بازآفرینی شهری است. این بافت ها گنجینه ای ارزشمند از تاریخ و تمدن جوامع بشری محسوب می شود (Shamaei et al, 2018: 60) و یکی از ارزشمندترین و گران بها ترین آثار فرهنگی محسوب می شوند. کشورهای توسعه یافته با برنامه ریزی و ساماندهی بافت های قدیمی و

ناکارآمد شهری مشکلات این نوع بافت ها را کاهش داده و حتی گردشگران را به این مناطق جذب کرده اند. به عنوان مثال در ایتالیا هدف اصلی از مداخلات در بافت فرسوده حفاظت از بافت قدیمی به عنوان یک ثروت بی نظیر اجتماعی و فرهنگی باهدف اصلی ارتقای صنعت گردشگری است. علی رغم ارزش و جایگاه منحصر به فرد بافت های فرسوده در ساختار فضایی و کارکردی شهر و پتانسیل ها و نقاط قوت آن ها، مشکلات و محدودیت هایی چون ناهمخوانی کالبد و فعالیت، وجود عناصر ناهمخوان شهری، کمی سرانه برخی کاربری ها، نبود سلسله مراتب مناسب در شبکه ارتباطی، بی توجهی به سیاست های بازآفرینی شهری و غیره موجب کاهش اهمیت و ارزش بافت قدیمی و هویت ساز شهرها شده و جابجایی های جمعیتی و خروج گروه های با توان مالی بالا را در پی داشته است (Keshavarz et al., 2010:74). بنابراین، این پهنه ها از یک سو از طیف گسترده مشکلات کالبدی، عملکردی، ترافیکی و زیست محیطی رنج می برند و از سوی دیگر مهم ترین پتانسیل شهرها برای استفاده از زمین جهت اسکان جمعیت، تأمین فضاهای باز خدماتی و بهبود محیط زیست نیز محسوب می شوند (Sarvar et al, 2017). ساماندهی و احیای این بافت های تاریخی چرخه ای توسعه گردشگری در این بافت ها را فعال می کند. این امر نه تنها موجب افزایش هویت اجتماعی و فرهنگی مجموعه بافت می شود، بلکه راهکارهای مؤثر و تجربه شده برای ایجاد و بازتولید عرصه های عمومی و هویت از دست رفته و خاطرات زوده شده از بافت های تاریخی شهری است (Pourahmad and Hosseini 2016). به هر حال گردشگری شهری به دلیل وجود فضاها و فرصت هایی برای عرضه منابع جدید گردشگری شهری نظیر جاذبه ها و مناطق میراث فرهنگی، به عنوان پتانسیلی برای بازآفرینی این گونه نواحی دیده شد است. در نتیجه در بسیاری از مراکز شهری، عرضه جاذبه ها و تسهیلات گردشگری برای کمک به فرایند بازآفرینی شهری توسعه یافته و از گردشگری به عنوان یک ابزار بازآفرینی کننده استفاده شده است (Pourahmad et al, 2020: 46).

توسعه صنعت گردشگری ایران به دلیل تأثیرپذیری از فضای جهانی این صنعت و نیز میزان توانایی هایی که در حوزه های مربوط به گردشگری علی الخصوص در بافت های تاریخی

بعد کالبدی، توسعه گردشگری با از بین بردن فضاهای مخروبه، اتصال و پیوند در بافت تاریخی را موجب شده و کیفیت خدمات عمومی و منظر شهری را ارتقا داده و از نظر زیست‌محیطی، کاهش آلودگی‌های محیطی و افزایش سرانه‌ی فضای سبز را در پی دارد (Pourahmad et al, 2021). یزدانی و دیگران، در پژوهشی به بازآفرینی بافت‌های فرسوده شهری با رویکرد گردشگری پرداخته‌اند و نتایج نشان می‌دهد که راهبرد رقابتی با کسب بیشترین امتیاز باید در اولویت قرار گیرد (Yazdani et al, 2017). تقوایی و طاهری، در پژوهشی در منطقه ۳ شهر اصفهان به این نتیجه رسیدند که بازآفرینی شهری بر گردشگری شهری شهر اصفهان مؤثر بوده است و به میزانی که بازآفرینی شهری تغییر یابد، گردشگری شهری نیز به همان میزان تغییر می‌یابد (Taghvai and Taheri, 2020). در همین راستا این پژوهش بر خلاف سایر پژوهش‌های صورت گرفته، ابعاد مختلف بازآفرینی تأثیرگذار در توسعه گردشگری را مورد بررسی قرار داده است و این امر باعث وجه تمایز این پژوهش با سایر پژوهش‌های پیشین است.

فضای خرم‌آباد و محدوده آن تلفیقی از جاذبه‌های طبیعی، تاریخی، مذهبی را در خود جای داده است به عبارتی؛ بسته کاملی برای گردشگران می‌باشد (سجادی و همکاران، ۱۴۰۱: ۲۷۸). با وجود این بافت تاریخی شهر خرم‌آباد و پیرامون آن از نظر نقش و عملکرد اقتصادی و فرهنگی دارای وجه و جایگاه متفاوتی در مقایسه با مناطق توسعه یافته جدید و نهایتاً در ارتباط با پیکره کلی شهر دارا می‌باشد. حضور قدرتمند و تأثیرگذار قلعه فلک‌الافلاک در مرکز ثقل شهر و در درون بافت تاریخی به طرز بارزی جایگاه و نقش فرهنگی متمایز و ویژه‌ای را برای بافت رقم زده است و نقش مؤثری در روند گسترش گردشگری دارد. اگرچه به تغییرات رفتاری نظام شهروندی و نوگرایی فرهنگی متأثر از شهرسازی مدرن سال‌های اخیر نمی‌توان بی‌توجه ماند. اما هنوز وزن اصلی مرکز فرهنگی خرم‌آباد بر مرکز ثقل بافت تاریخی سنگینی می‌کند و در فضای عمومی شهر مشهود و محسوس است (Beyranvandzadeh, 2018: 4). در واقع بازآفرینی بافت‌های فرسوده و تاریخی خرم‌آباد و محدوده آن و همچنین توسعه گردشگری در آن ابزاری برای بهبود کیفیت زندگی آینده فضاهای شهری است. شایان ذکر

از خود نشان داده است، همواره دستخوش تغییرات شدید بوده و میزان توسعه با توان بالقوه‌ی آن همخوانی مناسبی ندارد. در نتیجه به استناد اطلاعات و آمارهای موجود حاکی از عدم موفقیت این صنعت در کشور ما و عملکرد ناکارآمد برنامه‌های مرتبط با آن است (Amini et al, 2020: 8). در صورتی که بافت‌های تاریخی که عمدتاً هسته اولیه شهرها را تشکیل می‌دهند، یکی از مهم‌ترین جاذبه‌های گردشگری در ایران هستند، از این رو تجدید حیات و احیای بافت تاریخی علاوه بر ارتقای کیفیت محیط و برقراری دوباره زندگی اجتماعی در آن، سبب رونق گردشگری نیز می‌شود (Asadi et al, 2020: 18). همچنین این بافت‌ها به دلیل نمایش هویت شهرها، از ارزش بسیار زیادی برای جذب گردشگری برخوردارند (Timouri et al, 2016: 63). از جمله پژوهش‌های که در همین راستا صورت گرفته است. طبری و عظیمی آملی در پژوهشی نشان دادند شهر رامسر به لحاظ پتانسیل‌ها و توانمندی‌های گردشگری دارای وضعیت مطلوبی است (Tabari and Azimi Amoli, 2023). کارمزدی و دیگران در تحقیقی به نتایج رسیدند که راهکار برون رفت از مشکلات و تجدید حیات بافت‌های شهری در گرو اجرای برنامه‌هایی است که بر راهبردها و سیاست‌های تعاملی بین بازآفرینی شهری و گردشگری استوار بوده و در رابطه‌ای مستقیم با یکدیگر حیات واقعی و مدنی شهری را تضمین می‌کند (Karmozdi et al, 2022). شماعتی و دیگران در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که مهم‌ترین نقش گردشگری، توسعه ابعاد اجتماعی و مشارکت مردمی بافت قدیم شهر در برنامه‌ها و طرح‌های گردشگری و بازآفرینی شهری و ایجاد مکان‌های مناسب دید و بازدید برای جذب و ماندگاری بیشتر گردشگران است (Shamae et al, 2023). نتایج تحقیق امان زادگان و طیبیان حاکی از آن است که شاخص کالبدی-عملکردی وضعیت بهتری نسبت به مشارکت عمومی-مردمی در بازآفرینی شهری پایدار در بافت‌های تاریخی دارند (Amanzadegan and Tabibian, 2021). پوراحمد و دیگران در پژوهشی به تبیین الگوی بازآفرینی بافت تاریخی با رویکرد توسعه گردشگری شهر تبریز پرداخته‌اند و نتایج حاصل از تحقیق نشان می‌دهد که گردشگری عاملی در راستای رشد اقتصادی است و از بعد اجتماعی-فرهنگی، حس مکان و امنیت فضا را افزایش می‌دهد. در مورد

به تخریب محیط طبیعی، میراث فرهنگی، قوانین و فرهنگ جامعه و همچنین اثرات مخربی بر کیفیت زندگی شهروندان می‌شود (Panasiuk, 2020). در نتیجه، یکی از اهداف اولیه برنامه‌ریزان شهری، شناسایی مناطق بالقوه گردشگری برای اجرای سیاست‌های فضایی در شهرها است که سطح مطلوب رفاه اجتماعی را مطابق با توسعه پایدار گردشگری پیش‌بینی می‌کند (Musavengane et al, 2020)، در نتیجه شهرهایی با فضاها و امکانات رفاهی استاندارد می‌توانند تعداد زیادی گردشگر را به خود جذب کنند. چراکه فضای شهرها نه تنها برای شهروندان خود بلکه برای گردشگران نیز باید جذاب باشد و بیانگر هویت و ویژگی‌های خاص آن شهر باشد. سال‌های اخیر زمان هیجان‌انگیزی برای گردشگران علاقه‌مند به گردشگری شهری بوده است (Novy, 2019). به نقل از داداش پور مقدم و همکاران، (۲۰۲۲).

از نیمه دوم قرن بیستم رویکردهای مختلف و متفاوتی از جمله رویکرد بازسازی، رویکرد بازنده سازی، رویکرد نوسازی، رویکرد تجدید حیات و غیره برای بهبود و سامان‌دهی به وضعیت شهرها و محله‌ها در دستور کار قرار گرفت (Andalib et al, 2013: 81). تا دهه ۱۹۸۰ اکثر این رویکردها بر جنبه کالبدی نوسازی بافت‌های هدف تأکید شد. در دهه ۱۹۹۰ سیاست جدیدی تحت عنوان «چالش شهرها» نوعی رویکرد مداخله‌ای که با نگاه به گذشته و بدون پاک‌سازی هویت‌های تاریخی مختلف، به خلق هویتی جدید متناسب با شرایط زندگی ساکنان عصر حاضر با اهداف اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، محیطی و کالبدی شکل گرفت (حاجی پور، ۱۳۸۵: ۱۸)؛ بنابراین اهمیت توجه به بازآفرینی شهری با ناکارآمدی و تک‌بعدی بودن رویکردهای قبلی نسبت به بافت‌های شهری از اواسط دهه ۱۹۹۰ میلادی مطرح شده است (برگ و دیگران، ۲۰۰۴).

هاپکین و همکاران (۱۹۹۶)، رویکرد جدیدی را ارائه کردند که در آن طرح بازآفرینی شهری می‌بایست به تمایلات و سیاست‌های اقتصادی- اجتماعی پایدار و واقعی، مرتبط با مسائل گسترده تری توجه داشته باشند. این دیدگاه توسط بلک من نیز حمایت می‌گردد؛ چنانچه اذعان می‌دارد که هرگونه تلاشی برای ادغام بازآفرینی شهری و توسعه می‌بایست به عنوان «اصل

است، عمده سیاست گذاری های صورت گرفته توسط دستگاه‌های اجرایی مرتبط با بازآفرینی شهری در بافت قدیمی خرم آباد و محدوده آن، غالباً شامل اقدامات کالبدگرایانه بوده- اند (Beyranvandzadeh et al, 2022). خرم آباد شهری با تاریخی بسیار قدیمی و باستانی است که در استان لرستان واقع شده است. این شهر دارای جاذبه‌های طبیعی فراوانی است که می‌توان به دریاچه زرینه، کوه‌های الوند و ارگ آیسو و همچنین چشمه‌های آبگرم و مردان‌آباد اشاره کرد. همچنین، قلعه فلک الافلاک که در مرکز شهر و در داخل بافت تاریخی واقع شده است، نمادی از تاریخ و فرهنگ این شهر به شمار می‌رود و در جذب گردشگران بسیار موثر و تاثیرگذار است. بافت تاریخی شهر خرم آباد با خیابان‌های باریک و منازل سنتی نیز از دیگر جاذبه‌های این شهر به شمار می‌آید که علاوه بر جذب گردشگران، ارزش تاریخی و فرهنگی بسیاری دارد. این بافت تاریخی در کنار قلعه فلک الافلاک، نمادی از فرهنگ و تاریخ این شهر به شمار می‌آید و از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. به طور کلی، بافت تاریخی و جاذبه‌های طبیعی شهر خرم آباد، یک بسته کامل و جذاب برای گردشگران و علاقه‌مندان به فرهنگ و تاریخ می‌باشد. همچنین، در حوزه اقتصادی نیز، گردشگری می‌تواند نقش مهمی در توسعه اقتصادی این شهر داشته باشد. با توجه به موارد مذکور، پژوهش حاضر با هدف بررسی؛ تحلیل ساختاری عوامل موثر بر بازآفرینی پایدار گردشگری شهری در خرم آباد تدوین شده است.

یکی از خلاقانه ترین و پویاترین صنایع جهان گردشگری است. برنامه ریزی و توسعه گردشگری مسئولانه مستلزم ایجاد تعادل بین نیازهای بخش‌های زیست محیطی، اقتصادی و اجتماعی جامعه است (Yang, 2023). مدیریت و برنامه‌ریزی گردشگری شهری در سیاست‌های کلان اقتصادی- اجتماعی دولت‌ها ادغام شده و به مدیران محلی اجازه می‌دهد تا مستقیماً بر صنعت گردشگری تأثیر بگذارند (Pasquinelli & Bellini, 2017). از این رو، سیاست گردشگری به‌عنوان یکی از فعالیت‌های حیاتی دولت‌های محلی باید بر اساس اهداف اقتصادی و اجتماعی جامعه تبیین شود و در نتیجه یک رابطه متوازن بین عرضه و تقاضای گردشگری ایجاد شود (Calle et al, 2021)، اغلب، گردشگری برنامه‌ریزی نشده در شهرها منجر

¹berg

در مجامع علمی مطالعات برنامه ریزی شهری است. که با استفاده از شیوه نمونه گیری سیستماتیک و مبتنی بر منطق نمونه گیری^۴ تعداد ۴۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب گردید. متناسب با نوع پژوهش، از روش و ابزار گردآوری داده‌ها شامل روش میدانی و ابزار پرسش نامه محقق ساخته شده به تفکیک سازه‌های پژوهش استفاده شده است. با توجه روش شناسی کمی، روش و ابزار گردآوری داده‌ها، روش و ابزار تحلیل داده‌ها با استفاده روش استنباطی مبتنی بر شاخص‌های برازش مدل اندازه‌گیری نظیر (پایایی شاخص، پایایی ترکیبی، ضرایب بارهای عاملی، روایی همگرا، روایی واگرا، روش فورنل و لارکر) ، مدل ساختاری نظیر (اعداد معناداری^۵؛ ضریب تعیین^۶؛ معیار اندازه تاثیر^۷ و برازش کلی مدل^۸ و از نرم افزار smart PLS استفاده شده است. در این تحقیق برای تحلیل بازآفرینی شهری در راستای توسعه گردشگری از ۲۸ شاخص در ۶ مؤلفه (اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی، کالبدی-زیرساختی و بازآفرینی گردشگری شهری) استفاده شده است (جدول ۱). همچنین کلیه شاخص‌ها با توجه به مبانی نظری و به صورت اسنادی- کتابخانه ای صورت گرفته است.

راهبر و بنیادی سیاست شهری آینده، اهداف «پایداری» را در بر داشته باشد (Bahreini et al, 2013: 33). در همین راستا، ابرتر نیز بیان می‌دارد که بازآفرینی شهری قصد دارد، نیروها و عوامل مختلفی را که موجب انحطاط شهری می‌شوند، شناسایی کرده و پاسخ مثبت و پایداری فراهم آورد که به بهسازی دائمی کیفیت زندگی شهری بینجامد (Roberts, 2000). اورباسلی در خصوص گردشگری در شهرهای تاریخی معتقد است، که نواحی شهری که در گذشته مکان‌های برجسته‌ای برای تولیدات بودند، امروزه به مراکز مصرف تبدیل شده‌اند. برای بسیاری از شهرها این تغییر نگرش به تاکید به روی صنعت گردشگری به عنوان موتور رشد اقتصادی منتهی و در نتیجه، احیای اجتماعی و کالبدی بافت قدیم شهری می‌شود. در بسیاری از مناطق شهری به هنگام رکود در فعالیتهای بهره‌گیری از میراث فرهنگی و تاریخی به واسطه گردشگری، سبب رونق اقتصادی جوامع و بازآفرینی فرهنگی و تحول اجتماعی آنها می‌شود. در واقع گردشگری پایدار شهری رویکردی جدید در احیای این فضاها است (Shamaei et al, 2018: 62). کامیلوسیتته (۱۹۰۳-۱۸۴۳) خواستار ساماندهی فضاهای شهر بود و درصدد زنده کردن بافت های کهن شهری شد و راه حل های تزئینی شهری را عنوان کرد (Habibi et al, 2007: 24). همچنین ایشان معتقد بودند که نباید میراث و یادگارهای گذشته را با ویژگی والایی که داشته‌اند به سادگی رها کرد، بلکه باید از آنها الهام گرفت و مبانی آن را شناخت (Shamaei and Pourahmad, 2005: 167).

۲. روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی است و به دنبال تبیین^۱ چرایی و اثرات بین مولفه‌ها باهم می‌باشد در راستای تحقق هدف پژوهش و به منظور پاسخگویی به سوالات چرایی از استراتژی پژوهش قیاسی^۲ مبتنی بر روش کمی استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش شامل خبرگان و نخبگان علمی - اجرایی شاغل

۳ - طیف نخبگانی شامل کارشناسان اجرایی مرتبط در دستگاههای اجرایی نظیر، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، شهرداری خرم آباد، استانداری و سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان لرستان می‌باشد.

۴ - در این پژوهش منطق نمونه‌گیری حکم می‌کند که با توجه به اهمیت و اولویت پژوهش در ابعاد قلمرویی، بخشی و سازمانی، نمونه‌ها بایستی تجربه کافی و صلاحیت لازم در هر کدام از ابعاد مذکور را داشته باشد و منطق دوم وابسته به تعداد سازه‌های مدل مفهومی است که سازه‌ها و مدل اندازه‌گیری و ساختاری را در بر دارد.

^۵ - t-value

^۶ - R Square(R2)

^۷ - R Square(F2)

^۸ - GOF

^۱ - explanation

^۲ - هدف این شیوه از استراتژی آزمون نظریه‌ها برای حذف نظریه‌های غلط و پذیرش موقت نظریه‌های ابطال نشده است که از استنتاج فرضیه شروع و به آزمون فرضیه‌ها از طریق مقایسه آنها با داده‌ها ختم می‌گردد

جدول ۱. شاخص‌ها و متغیرها و گویه‌های پژوهش

متغیرها	گویه‌ها	
اجتماعی	۱. تقویت حس مکان و همبستگی اجتماعی	مدیریتی
	۲. بهره‌گیری از توان مشارکت مردمی در اجرای پروژه‌های احیاء و توسعه گردشگری	
	۳. حمایت از تشکل‌های مردمی	
	۴. جلوگیری از بروز ناهنجاری اجتماعی	
	۵. بروز تعارض فرهنگی بین گردشگران و مردم ساکن	
اقتصادی	۶. تنوع اقتصادی و کسب و کار فضاهای شهری	کالبدی-زیرساختی
	۷. کاهش سود وام پرداختی به ساکنین	
	۸. پایین بودن قیمت زمین در بافت گردشگری	
	۹. منابع مالی شهرداری‌های جهت احیا و بازآفرینی	
	۵. شبکه ارتباطی و معابر نامناسب	
	۶. سیمای بصری و طراحی محیطی از طریق بازآفرینی	
	۷. بهبود زیرساخت‌ها و تسهیلات مورد نیاز	
	۸. توسعه فضاهای خرید و سرگرمی	
	۹. وجود کاربرهای ناسازگار	
	۱۰. ساماندهی مبلمان شهری	
فرهنگی	۱۰. تقویت هویت فرهنگی	بازآفرینی گردشگری شهری
	۱۱. ارتقای هویت شهری	
	۱۲. توجه به مراسمات خاص مذهبی، رخدادهای ورزشی، جشنواره‌های خاص	
	۱۳. برجسته‌سازی و توجه به موزه‌ها، گالری‌های هنری، مرکز موسیقی و صنایع دستی	
	۱۱. سرزندگی حیات و نشاط شهری	
	۱۲. توسعه امنیت اجتماعی	
۱۳. توسعه عدالت اجتماعی		
۱۴. تنوع و پویایی اقتصادی		
۱۵. مدیریت یکپارچه شهری		

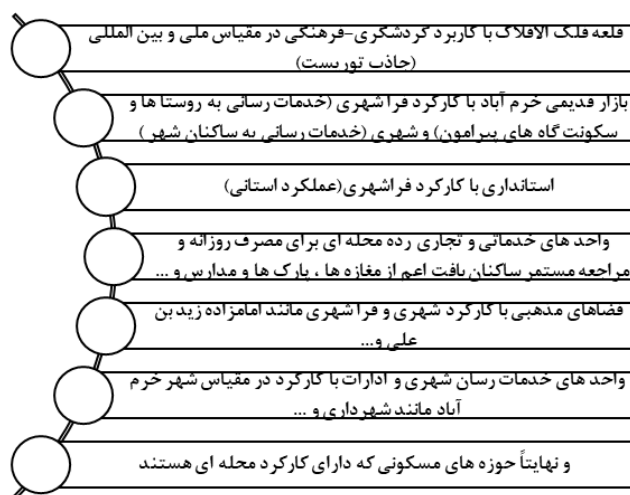
منبع: نگارندگان، ۱۴۰۲

۱.۲ معرفی محدوده مورد مطالعه

بازار (پیش بازار)، درب دلاکان (دَر دلاکی)، باجگیران (باجگیرو)، پانسنگر و کلیم آباد (محله‌ی چاغروندها) است. کماکان مرکزیت اداری تجاری شهر خرم‌آباد در درون بافت قدیمی شهر حفظ شده است. نحوه پراکندگی و توزیع کاربری‌های موجود در محدوده مورد مطالعه نشان‌دهنده وجود رده‌های مختلف کاربری با نقش و عملکردهای فراشهری، شهری و محله‌ای در این بخش است.

۳۶۰ هکتار بافت تاریخی در استان لرستان ثبت شده است. ۱۰۰ هکتار بافت تاریخی در خرم‌آباد و پیرامون آن وجود دارد که به عنوان یکی از ظرفیت‌های این محدوده محسوب می‌شود. از این مساحت؛ ۸۰ هکتار در مرکز فعلی و در ضلع غربی مجموعه کهن و ارگ تاریخی شهر (قلعه فلک‌الافلاک) واقع شده و دارای هفت محله کهن به نام‌های زیدبن علی (ع) (دَر آغا)، باباطاهر (دَر بُوتار)، پشت

شکل ۱: نحوه پراکندگی و توزیع کاربری های موجود در محدوده مورد مطالعه

وضع موجود بافت مرکزی شهر نشان دهنده تمرکز سنگین عملکردهای تجاری و خدماتی در مرکز شهر می باشد. واقعیت این است که مهم ترین عنصر کارکردی هویت بخش شهر (قلعه فلک الافلاک) در محدوده بافت تاریخی واقع است.

۳. یافته های پژوهش

الف) بررسی نرمال بودن متغیرهای پژوهش و

الگوی کلی پژوهش

نرمال بودن متغیرها، یکی از پیش شرطهای لازم برای اجرای مدل معادلات ساختاری است، در این راستا، برای آزمون فرضیه های پژوهش، از آزمون چولگی و کشیدگی^{۱۱} توزیع متغیرها استفاده شده است. یافته های پژوهش بیانگر این واقعیت است که توزیع داده های متغیرهای پژوهش در آزمون چولگی و کشیدگی در بین طیف قابل قبول قرار دارد. بنابراین توزیع نرمال بودن متغیرهای پژوهش برای اجرای مدل معادلات ساختاری برقرار است (جدول شماره ۱).

^{۱۱} -Skewness
^{۱۱} -Kurtosis

جدول شماره ۱: نتایج آزمون های نرمال بودن توزیع داده های متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	مولفه ها	چولگی	کشدگی	نسبت بحرانی
مستقل	اجتماعی	-۰,۸۱	۰,۳۳	۱,۹۶
	فرهنگی	-۱,۲۹	۱,۳۳	۱,۹۸
	عوامل اقتصادی	-۱,۵۱	۲,۶۸	۲,۵۱
وابسته	مدیریتی	۲,۷۵	-۱,۴۹	۲,۷۵
	کالبدی	۲,۴۱	-۱,۵۸	۲,۴۱
	بازآفرینی پایدار گردشگری شهری	۲,۶۸	-۱,۷۲	۲,۶۸

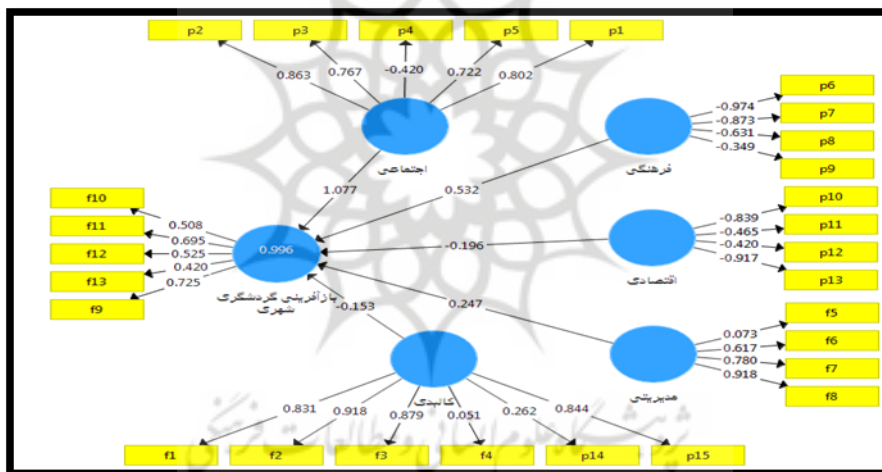
ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

ب) مدل های اندازه گیری

«عوامل موثر بر بازآفرینی» و مولفه‌های بنیان ساز این مدل نظیر؛ ابعاد اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، کالبدی و مدیریتی به عنوان متغیرهای مستقل پژوهش دارای اثرات مختلفی بر بازآفرینی پایدار گردشگری شهری به عنوان متغیر وابسته پژوهش می‌باشد. در همین راستا، تحلیل، تبیین میزان و

اثرگذاری این متغیرها و عوامل مطرح شده در ابعاد مذکور نیازمند بررسی است. با توجه به این مهم، «متغیر مستقل پژوهش» دارای پنج مدل اندازه گیری و «متغیر وابسته پژوهش»، دارای یک مدل اندازه گیری است.

شکل ۳: شماره: مدل اندازه گیری و ساختاری پژوهش

ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

۱) متغیر اندازه گیری عامل اجتماعی

مولفه "اجتماعی" یکی از اساسی ترین مولفه‌های ضروری در بازآفرینی پایدار گردشگری شهری است چرا که محور و رکن اساسی توسعه می‌باشد و بر رویه "مشارکت محوری" و اهمیت دادن به ضرورت مشارکت اجتماعات محلی در آبادانی و توسعه مکانی - فضایی دلالت می‌کند. در همین چارچوب از بین گویه‌های مذکور «بهره‌گیری از توان مشارکت مردمی در اجرای پروژه‌های احیاء و توسعه گردشگری» و «بروز تعارض فرهنگی بین گردشگران و مردم ساکن» به ترتیب بیشترین و کمترین همبستگی با متغیر

(سازه) عامل اجتماعی را به خود اختصاص داده است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که این شاخص‌ها بالاترین و پایین ترین سهم و نقش (بار عاملی) را در اندازه گیری متغیر (عامل) اجتماعی را به خود اختصاص داده است.

تحلیل و تبیین میزان تحقق پذیری و عدم تحقق

پذیری مولفه اجتماعی

نتایج تحلیل داده‌ها و بارهای عاملی گویه‌ها، بیانگر این واقعیت است که "بهره‌گیری از توان مشارکت مردمی در اجرای پروژه‌های احیاء و توسعه گردشگری" و "تقویت حس مکان و همبستگی اجتماعی" از اولویت‌های اصلی

سازمان های مردم نهاد» از اولویت های دیگر بعد اجتماعی است که میزان موفقیت آن متوسط بوده است.

عامل اجتماعی در باز آفرینی پایدار گردشگری شهری است که در این بعد، اثر گذاری و تحقق پذیری حداکثری داشته است. همچنین «حمایت از تشکل های مردمی و

جدول ۲. نتایج تحقق پذیری و عدم تحقق پذیری مولفه اجتماعی

نماد	گروهها	بارعاملی	نتیجه
P1	تقویت حس مکان و همبستگی اجتماعی	0.80	تحقق حداکثری
P2	بهره گیری از توان مشارکت مردمی در اجرای پروژه های احیاء و توسعه گردشگری	0.86	تحقق حداکثری
P3	حمایت از تشکل های مردمی	0.76	تحقق حداکثری
P4	جلو گیری از بروز ناهنجاری اجتماعی	0.72	تحقق حداکثری
P5	بروز تعارض فرهنگی بین گردشگران و مردم ساکن	-0.42	عدم تحقق

ماخذ: یافته های پژوهش، ۱۴۰۲

RHO، روایی همگرا، روایی واگرا و روش فورنل و لارکر دامنه (بازه) شاخص های مذکور برای تأیید عامل اقتصادی قابل پذیرش بوده و داده ها تأیید کننده الگوی مذکور بوده است.

تحلیل کمی مولفه اجتماعی مبتنی بر شاخص ها
تحلیل یافته های مبتنی بر شاخص های مدل اندازه گیری (ارتباط شاخص های مشاهده پذیر با متغیر یا سازه عامل اجتماعی)، بر این موضوع تأکید دارد که برابر با مقدار شاخص های پایایی (آلفای کرونباخ)، پایایی ترکیبی (CR) یا

جدول ۳. تحلیل کمی عامل اجتماع مبنی بر شاخص های اندازه گیری

پایایی شاخص (آلفای کرونباخ)	پایایی ترکیبی (CR) یا RHO	ضرایب بارهای عاملی	روایی همگرا (میانگین واریانس استخراج شده)	روایی واگرا (روش بارهای عاملی متقابل)	روش فورنل و لارکر
۰.۸۳	۲۰.۸	بالا تر از ۴۰	۸۰.۵	همبستگی بالاتر از سازهای دیگر	اعداد مندرج در قطر ماتریس از اعداد ذیل خود بیشتر است

ماخذ: یافته های پژوهش، ۱۴۰۲

نتایج تحلیل داده ها نشان داد که اکثر گروه ها و شاخص های مذکور نظیر "تنوع اقتصادی و کسب و کار فضاهای شهری" ، " دارای عدم تحقق پذیری کامل بوده است. افزون بر این، از بین گویه های دیگر مولفه " کاهش سود وام پرداختی به ساکنین " و " پایین بودن قیمت زمین در بافت گردشگری " دارای عدم تحقق بوده است به عبارت دیگر در عامل اقتصادی شاهد عدم تحقق در باز آفرینی گردشگری شهری بوده است.

(۲) متغیر اندازه گیری عامل اقتصادی
باز آفرینی گردشگری پایدار شهری، یک فرآیند چند بعدی است که می تواند بهبود اقتصاد شهری و فعالیت شهری را ایجاد کند. در این فرآیند، عوامل و مولفه های مختلفی، از جمله تنوع اقتصادی و کسب و کار فضاهای شهری، منابع مالی شهرداری ها، قیمت زمین در بافت گردشگری و سود وام پرداختی به ساکنین مورد سنجش قرار گرفت.

تحلیل و تبیین تحقق پذیری و عدم تحقق پذیری مولفه اقتصادی

جدول ۴. نتایج تحقق پذیری و عدم تحقق پذیری مولفه اقتصادی

نماد	گروهها	بارعاملی	نتیجه
P10	تنوع اقتصادی و کسب و کار فضاهای شهری	-0.83	عدم تحقق حداکثری
P11	کاهش سود وام پرداختی به ساکنین	-0.46	عدم تحقق

عدم تحقق	-0.42	پایین بودن قیمت زمین در بافت گردشگری	P12
عدم تحقق حداکثری	-0.91	منابع مالی شهرداری های جهت احیا و بازآفرینی	P13

ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

یا RHO، روایی همگرا، روایی واگرا و روش فورنل و لارکر دامنه (بازه) شاخص‌های مذکور برای تأیید عامل اقتصادی قابل پذیرش بوده و داده‌ها تأیید کننده مدل اندازه گیری اقتصادی نبوده است.

تحلیل کمی مولفه اقتصادی توسعه مبتنی بر شاخص‌ها

تحلیل یافته‌های مبتنی بر شاخص‌های مدل اندازه‌گیری (ارتباط شاخص‌های مشاهده پذیر با متغیر یا سازه عامه اقتصادی)، براین موضوع تأکید دارد که برابر با مقدار شاخص‌های پایایی (آلفای کرونباخ)، پایایی ترکیبی (CR)

جدول ۵. تحلیل کمی مولفه اقتصادی مبتنی بر شاخص‌های اندازه‌گیری

پایایی شاخص (آلفای کرونباخ)	پایایی ترکیبی (CR) یا RHO	ضرایب بارهای عاملی	روایی همگرا (میانگین واریانس استخراج شده)	روایی واگرا (روش بارهای عاملی متقابل)	روش فورنل و لارکر
۰,۴۲	۰,۶۰	پایین تر از ۰,۴۰	۰,۵۸	همبستگی بالاتر از ساز ه‌های دیگر	اعداد مندرج در قطر ماتریس از اعداد ذیل خود بیشتر است

ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

«ارتقای هویت شهری» استفاده و براساس آن متغیر فرهنگی مورد تحلیل و تبیین قرار گرفت.

تحلیل و تبیین تحقق پذیری و عدم تحقق پذیری مولفه‌ها

مبتی بر یافته‌های پژوهش میزان تحقق پذیری مولفه‌های فرهنگی مورد سنجش قرار گرفته است. از بین مولفه‌ها، مولفه "تقویت هویت فرهنگی" و "ارتقای هویت شهری" دارای عدم تحقق پذیری حداکثری زیادی بوده و سایر مولفه‌ها در رده‌های بعدی قرار گرفته است.

۳) متغیر اندازه گیری عامل فرهنگی

عامل فرهنگی در بازآفرینی پایدار شهری نقش بی بدیلی را به خود اختصاص داده است در این راستا به منظور سنجش و اندازه گیری این عامل از سنجه‌هایی نظیر؛ «تقویت هویت فرهنگی»، «برجسته سازی و توجه به موزه ها، گالری های هنری، مرکز موسیقی و صنایع دستی»، «توجه به مراسمات خاص مذهبی، رخدادهای ورزشی، جشنواره های خاص» و

جدول ۶. نتایج تحقق پذیری و عدم تحقق پذیری مولفه فرهنگی

نماد	گروه‌ها	بارعاملی	نتیجه
P6	تقویت هویت فرهنگی	-0.97	عدم تحقق
P7	ارتقای هویت شهری	-0.87	عدم تحقق
P8	توجه به مراسمات خاص مذهبی، رخدادهای ورزشی، جشنواره های خاص	-0.63	عدم تحقق
P9	برجسته سازی و توجه به موزه ها، گالری های هنری، مرکز موسیقی و صنایع دستی	-0.34	عدم تحقق

ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

تحلیل کمی مولفه فرهنگی مبتنی بر شاخص‌ها

چارچوب و مبتنی بر شاخص و ضرایب بارهای عاملی، گویه‌های "تقویت هویت فرهنگی" و "ارتقای هویت شهری" و دیگر شاخص‌ها دارای پایایی و روایی نبوده است.

برابر با مقدار شاخص‌های پایایی (آلفای کرونباخ)، پایایی ترکیبی (CR) یا RHO، روایی همگرا، روایی واگرا و روش فورنل و لارکر دامنه (بازه)، متغیر فرهنگی دارای برازش مطلوب نبوده و داده‌ها و شاخص‌ها تأیید کننده این مدل نمی‌باشد، در همین

جدول ۷. تحلیل کمی مولفه فرهنگی مبتنی بر شاخص‌های اندازه‌گیری

پایایی شاخص (آلفای کرونباخ)	پایایی ترکیبی (CR) یا RHO	ضرایب بارهای عاملی	روایی همگرا (میانگین واریانس استخراج شده)	روایی واگرا (روش بارهای عاملی متقابل)	روش فورنل و لارکر
۰,۴۳	۰,۵۰	پایین تر از ۰,۴۰	۰,۵۳	همبستگی بالاتر از سازهای دیگر	اعداد مندرج در قطر ماتریس از اعداد ذیل خود بیشتر است

ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

بر اساس یافته‌های پژوهش، مولفه‌های شاخص مدیریتی بر اساس میزان تحقق و عدم تحقق مورد بررسی قرار گرفته است که نتایج مبین تحقق حداکثری سه گویه "سیاستگذاری و برنامه‌ریزی مناسب برای بازآفرینی و توسعه گردشگری شهری"، "بسترسازی مدیریتی شهری بر پایه حکمروایی شهری" و "شفافیت و پاسخگویی" بوده است.

۴) متغیر اندازه‌گیری بعد مدیریتی

مدیریت شهری و نهادگرایی در چارچوب اصول و شاخص‌های حکمروایی شهری دارای پیامدهای مطلوبی در بازآفرینی پایدار گردشگری است، دستاورد فرایند و فرآورده این نوع مدیریت شهری بر پایه اصول حکمروایی، توسعه توازن شهری است.

تحلیل و تبیین تحقق پذیری و عدم تحقق پذیری

مولفه بعد مدیریتی

جدول ۸. نتایج تحقق پذیری و عدم تحقق پذیری مولفه مدیریت شهری

نماد	گویه‌ها	بارعاملی	نتیجه
F5	سیاستگذاری و برنامه‌ریزی مناسب برای بازآفرینی و توسعه گردشگری شهری	۰,۹۱	تحقق حداکثری
F6	بسترسازی مدیریتی شهری بر پایه حکمروایی شهری	۰,۷۸	تحقق حداکثری
F7	شفافیت و پاسخگویی	۰,۶۱	تحقق حداکثری
F8	میزان وقفی بودن املاک شهری	۰,۰۷	تحقق حداقلی

ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

مدل می‌باشد، در همین چارچوب و مبتنی بر شاخص و ضرایب بارهای عاملی، گویه‌های "سیاستگذاری و برنامه‌ریزی مناسب برای بازآفرینی و توسعه گردشگری شهری" و "بسترسازی مدیریتی شهری بر پایه حکمروایی شهری" و "شفافیت و پاسخگویی" دارای پایایی و روایی بوده و

تحلیل کمی مولفه مدیریت شهری مبتنی بر

شاخص‌ها

برابر با مقدار شاخص‌های پایایی (آلفای کرونباخ)، پایایی ترکیبی (CR) یا RHO، روایی همگرا، روایی واگرا و روش فورنل و لارکر دامنه (بازه)، مدل مدیریت شهری دارای برازش مطلوب بوده و داده‌ها و شاخص‌ها تأیید کننده این

بیشترین همبستگی را با مدل اندازه گیری مدیریت شهری دارد.

جدول ۹: تحلیل کمی مولفه مولفه مدیریت شهری

پایایی شاخص (آلفای کرونباخ)	پایایی ترکیبی (CR) یا RHO	ضرایب بارهای عاملی	روایی همگرا (میانگین واریانس استخراج شده)	روایی واگرا (روش بارهای عاملی متقابل)	روش فورنل و لارکر
۰,۸۴	۰,۹۳	بالتر از ۰,۴۰	۰,۵۳	همبستگی بالاتر از سازهای دیگر	اعداد مندرج در قطر ماتریس از اعداد ذیل خود بیشتر است

ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

متغیر اندازه گیری بعد کالبدی-زیر ساختی

برای سنجش مدل اندازه گیری متغیر کالبدی-زیر ساختی از سنجها و متغیرهای "شبكة ارتباطی و معابر نامناسب"، وجود کاربرهای ناسازگار، "سیمای بصری و طراحی محیطی از طریق بارآفرینی"، "بهبود زیرساختها و تسهیلات مورد نیاز"، "توسعه فضاهای خرید و سرگرمی" و "ساماندهی مبلمان شهری" استفاده شده است.

تحلیل و تبیین تحقق پذیری و عدم تحقق پذیری

مولفه کالبدی-زیر ساختی

در این بخش میزان تحقق و عدم تحقق مولفه کالبدی-زیر ساختی مورد بررسی قرار گرفته است که بر اساس داده‌های مستخرج از جدول ارائه شده گویه‌های "شبكة ارتباطی و معابر نامناسب"، "سیمای بصری و طراحی محیطی از طریق بارآفرینی"، "بهبود زیرساختها و تسهیلات مورد نیاز" و "ساماندهی مبلمان شهری" دارای تحقق حداکثری و بیشترین اهمیت را به خود اختصاص داده‌اند درحقیقت راستا، "توسعه فضاهای خرید و سرگرمی" و "وجود کاربرهای ناسازگار" دارای تحقق حداقلی می باشند.

جدول ۱۰. نتایج تحقق پذیری و عدم تحقق پذیری مولفه کالبدی-زیر ساختی

نماد	گویه‌ها	بار عاملی	نتیجه
F1	شبكة ارتباطی و معابر نامناسب	0.83	تحقق حداکثری
F2	سیمای بصری و طراحی محیطی از طریق بارآفرینی	0.91	تحقق حداکثری
F3	بهبود زیرساختها و تسهیلات مورد نیاز	0.87	تحقق حداکثری
F4	توسعه فضاهای خرید و سرگرمی	0.05	عدم تحقق
P14	وجود کاربرهای ناسازگار	0.26	عدم تحقق
P15	ساماندهی مبلمان شهری	0.84	تحقق حداکثری

ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

تحلیل کمی مولفه کالبدی-زیر ساختی مبتنی بر شاخصها

برابر با مقدار شاخصهای پایایی (آلفای کرونباخ)، پایایی ترکیبی (CR) یا RHO، ، روایی همگرا، روایی واگرا و روش فورنل و لارکر دامنه (بازه)، مدل کالبدی-زیر ساختی دارای برآزش مطلوب بوده و داده‌ها و شاخصها تأیید کننده

این مدل می باشد، در همین چارچوب و مبتنی بر شاخص و ضرایب بارهای عاملی، گویه " سیمای بصری و طراحی محیطی از طریق بارآفرینی" دارای پایایی و روایی بوده و بیشترین همبستگی را با مدل کالبدی-زیر ساختی را داشته است.

جدول ۱۱: تحلیل کمی مولفه کالبدی-زیر ساختی مبتنی بر شاخصهای اندازه گیری

پایایی شاخص (آلفای کرونباخ)	پایایی ترکیبی (CR) یا RHO	ضرایب بارهای عاملی	روایی همگرا (میانگین واریانس استخراج شده)	روایی واگرا (روش بارهای عاملی متقابل)	روش فورنل و لارکر

اعداد مندرج در قطر ماتریس از اعداد ذیل خود بیشتر است	همبستگی بالاتر از سازه‌های دیگر	۰,۵۴	بالاتر از ۰,۴۰	۰,۹۶	۰,۸۵

ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

نتایج حاصل از بررسی میزان تحقق و عدم تحقق مولفه‌های بازآفرینی گردشگری شهری بیانگر این واقعیت است که دو گویه "سرزندگی حیات و نشاط شهری" و "توسعه عدالت اجتماعی" دارای تحقق حداکثری بوده‌اند و "مدیریت یکپارچه شهری" به عدم تحقق منجر شده است در همین راستا، گویه "توسعه امنیت اجتماعی" و "تنوع و پویایی اقتصادی" دارای تحقق بینابین است.

متغیراندازه‌گیری بازآفرینی گردشگری شهری

بازآفرینی پایدار گردشگری شهری یکی از مهمترین فرصت‌های تخصیص داده شده به منظور بهره‌گیری مناسب از قابلیت‌های محرز و مغفول مانده سرزمینی برای نیلی به توسعه متوازن و متعادل شهری است که در برگیرنده، معیارهایی مانند "سرزندگی حیات و نشاط شهری"، "توسعه امنیت اجتماعی"، "توسعه عدالت اجتماعی" و "تنوع و پویایی اقتصادی" و "مدیریت یکپارچه شهری" بوده است.

تحلیل و تبیین تحقق پذیری و عدم تحقق پذیری

مولفه بازآفرینی گردشگری شهری

جدول ۱۲: نتایج تحقق پذیری و عدم تحقق پذیری مولفه بازآفرینی گردشگری شهری

نماد	گویه‌ها	بارعاملی	نتیجه
F9	سرزندگی حیات و نشاط شهری	0.72	تحقق حداکثری
F10	توسعه امنیت اجتماعی	0.50	تحقق بینابین
F11	توسعه عدالت اجتماعی	0.69	تحقق حداکثری
F12	تنوع و پویایی اقتصادی	0.52	تحقق بینابین
F13	مدیریت یکپارچه شهری	0.42	عدم تحقق

ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

تأیید کننده این مدل می‌باشد، در همین چارچوب و مبتنی بر شاخص و ضرایب بارهای عاملی، گویه "مدیریت یکپارچه شهری" دارای پایایی و روایی نبوده و کمترین همبستگی را با مدل بازآفرینی گردشگری شهری داشته است.

تحلیل کمی مولفه بازآفرینی گردشگری شهری

چندبعدی مبتنی بر شاخص‌ها

برابر با مقدار شاخص‌های پایایی (آلفای کرونباخ)، پایایی ترکیبی (CR) یا RHO، روایی همگرا، روایی واگرا و روش فورنل و لارکر دامنه (بازه)، مدل بازآفرینی گردشگری شهری دارای برازش مطلوب بوده و داده‌ها و شاخص‌ها

جدول ۱۳: تحلیل کمی مولفه بازآفرینی گردشگری شهری مبتنی بر شاخص‌های اندازه‌گیری

پایایی شاخص (آلفای کرونباخ)	پایایی ترکیبی (CR) یا RHO	ضرایب بارهای عاملی	روایی همگرا (میانگین واریانس استخراج شده)	روایی واگرا (روش بارهای عاملی متقابل)	روش فورنل و لارکر
۰,۸۱	۰,۹۱	بالاتر از ۰,۴۰	۰,۵۳	همبستگی بالاتر از سازه‌های دیگر	اعداد مندرج در قطر ماتریس از اعداد ذیل خود بیشتر است

ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

ج) مدل ساختاری: عوامل موثر (اجتماعی،**اقتصادی، فرهنگی، مدیریتی، کالبدی) بر****بازآفرینی پایدار گردشگری شهری**

(۱) صحت و معناداری رابطه بین متغیرهای پنهان

صحت رابطه و شدت رابطه دو عنصر تعیین و تبیین کننده در ارزیابی و برازش مدل ساختاری پژوهش می‌باشد. نتایج تحلیل داده‌ها نشان داده است که اعداد معناداری (T-value) به جز سازه و عامل «فرهنگی» در سازه‌های پژوهش بالاتر از ۱,۹۶ می‌باشد. این بدین معنی است که می‌توان

نتیجه گرفت که صحت رابطه بین متغیر پنهان برونزای "عوامل اجتماعی، اقتصادی، مدیریتی و کالبدی" و متغیر پنهان درونزای "بازآفرینی پایدار گردشگری شهری" معنادار است. این بدان معنا است که عوامل اثرگذار متعدد بر بازآفرینی پایدار گردشگری دارای صحت و معنادار است.

جدول ۱۴: مقادیر شاخص‌های برازش مدل ساختاری بین متغیرهای پژوهش

مدل	روابط متغیرها	صحت رابطه		نتیجه (صحت رابطه)	GOF
		رتبه صحت رابطه	آماره t (-) (value)		
مدل ساختاری	عامل اقتصادی.....بازآفرینی پایدار گردشگری شهری	۵	۱,۴۱	عدم تایید	۰,۵۱
	عامل کالبدی.....بازآفرینی پایدار گردشگری شهری	۱	۲,۷۴	تایید	۰,۵۱
	عامل اجتماعی..... بازآفرینی پایدار گردشگری شهری	۲	۲,۷۱	تایید	۰,۵۱
	عامل مدیریتی..... بازآفرینی پایدار گردشگری شهری	۳	۲,۱	تایید	۰,۵۱
	عامل فرهنگی..... بازآفرینی پایدار گردشگری شهری	۴	۱,۵۴	عدم تایید	.....

ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

(۲) شدت رابطه بین متغیرهای پنهان

بررسی شدت رابطه بین متغیرهای پژوهش یکی از معیارهای مهم ارزیابی در مدل معادلات ساختاری است. در این راستا، به منظور سنجش شدت رابطه بین متغیرهای پنهان برونزا «عوامل مختلف اجتماعی، اقتصادی، مدیریتی، کالبدی، فرهنگی» و متغیر پنهان درونزای «بازآفرینی پایدار گردشگری شهری»، از معیار ضریب تعیین (R²) و اندازه تأثیر (F₂) استفاده شده است. در همین چارچوب، براساس مقادیر اندازه تأثیر (f₂)، شدت اثر متغیرهای «اقتصادی»، «کالبدی»، «اجتماعی»، «مدیریتی»، بر روی متغیر «بازآفرینی پایدار گردشگری شهری» دارای اندازه اثر متوسط و قوی است. به عبارت دیگر، به جزء عامل فرهنگی، نتیجه و انعکاس فضایی «عوامل مطرح شده» بر بازآفرینی پایدار گردشگری شهری تایید شده است.

^{۱۲} - مقادیر 0.02، 0.15 و 0.35 به ترتیب نشان از اندازه تأثیر کوچک، متوسط و بزرگی یک سازه بر سازه دیگر دارد.

جدول ۱۵: مقادیر شاخص‌های برازش مدل ساختاری در متغیرهای پژوهش

GOF	نتیجه (شدت و اثر رابطه)	شدت و اثر رابطه		روابط متغیرها	مدل
		معیار اندازه تاثیر (F2)	ضریب تعیین (R2)		
۰,۵۱	عدم اثر	۰,۰۳۲	۰,۰۳	عامل اقتصادی.....بازآفرینی پایدار گردشگری شهری	مدل ساختاری
	اثر قوی	۲,۱	۰,۶۵	عامل کالبدی.....بازآفرینی پایدار گردشگری شهری	
	اثر قوی	۱,۹	۰,۵۱	عامل اجتماعی..... بازآفرینی پایدار گردشگری شهری	
	متوسط	۱,۴	۰,۳۸	عامل مدیریتی..... بازآفرینی پایدار گردشگری شهری	
	اثر ضعیف	۰,۰۲	۰,۰۵	عامل فرهنگی..... بازآفرینی پایدار گردشگری شهری	

ماخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۲

بحث و نتیجه‌گیری

گویه‌های "سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مناسب برای بازآفرینی و توسعه گردشگری شهری" و "بسترسازی مدیریت شهری بر پایه حکمروایی شهری" و "شفافیت و پاسخگویی" دارای پایایی و روایی بوده و بیشترین همبستگی را با بازآفرینی گردشگری پایدار دارند. در عامل کالبدی، گویه‌های "شبکه ارتباطی و معابر نامناسب"، "سیمای بصری و طراحی محیطی از طریق بازآفرینی"، "بهبود زیرساخت‌ها و تسهیلات مورد نیاز" و "ساماندهی مبلمان شهری" دارای تحقق حداکثری و بیشترین اهمیت را بر سیاست‌های بازآفرینی گردشگری پایدار در خرم‌آباد دارند.

نتایج حاصل از تحلیل مولفه‌های بازآفرینی گردشگری شهری نشان می‌دهد؛ که دو گویه "سرزندگی حیات و نشاط شهری" و "توسعه عدالت اجتماعی" دارای تحقق حداکثری بوده‌اند در همین راستا، گویه "توسعه امنیت اجتماعی" و "تنوع و پویایی اقتصادی" دارای تحقق بینابین است. از سوی دیگر نتایج این پژوهش با یافته‌های Tabari Karmozdi et al, and Azimi Amoli, 2023؛ Taghvai and Shamae et al, 2022؛ Amanzadegan and Tabibian, Taheri, 2020؛ Pourahmad et al, 2021؛ 2021 دارد و با یافته‌های

بازآفرینی گردشگری پایدار فرآیند توسعه‌ای همه‌جانبه در عرصه‌های اجتماعی، اقتصادی، محیطی و کالبدی به منظور ارتقای کیفیت زندگی در فضاهای شهری است. در این پژوهش تحلیل ساختاری عوامل موثر بر بازآفرینی پایدار گردشگری شهری در ابعاد (اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و مدیریتی) مورد مطالعه قرار گرفت. نتایج حاصل از تحلیل و تبیین ساختاری عوامل موثر بر بازآفرینی پایدار گردشگری شهری، خرم‌آباد و پیرامون آن نشان می‌دهد؛ در عامل اجتماعی شاخص "بهره‌گیری از توان مشارکت مردمی در اجرای پروژه‌های احیاء و توسعه گردشگری" و "تقویت حس مکان و همبستگی اجتماعی" از اولویت‌های اصلی عامل اجتماعی در بازآفرینی پایدار گردشگری شهری است.

در عامل اقتصادی، شاخص‌های "تنوع اقتصادی و کسب و کار فضاهای شهری" دارای عدم تحقق پذیری کامل بوده است. همچنین شاخص‌های "کاهش سود وام پرداختی به ساکنین" و "پایین بودن قیمت زمین در بافت گردشگری" دارای عدم تحقق بوده‌اند. در زمینه فرهنگی، شاخص‌های "تقویت هویت فرهنگی" و "ارتقای هویت شهری دارای عدم تحقق‌پذیری حداکثری می‌باشند. در عامل مدیریتی،

مالکان و سایر دست اندرکاران امر بازآفرینی شهری، امکان موفقیت و تحقق اهداف این برنامه ها غیر ممکن است. از طرفی تحقق مشارکت پایدار مردمی و حضور گسترده کلیه دست اندرکاران در گرو فراهم کردن بسترهای لازم برای تسهیل حضور آنان در این فرایند است.

Yazdani et al, 2017 همخوانی ندارد. بنابراین، تحقق اهداف و برنامه های بازآفرینی گردشگری شهری مستلزم تعهد مشترک، رویکردی جامع و هماهنگ و برنامه ریزی با مشارکت کلیه نقش آفرینان به ویژه ساکنان و مالکان است به طوری که بدون حضور و مشارکت گسترده ساکنان،

فهرست منابع

- Ahmad, F. Draz, M., Su, L., Ozturk, I., Rauf, A. (2018). Tourism and environmental pollution: Evidence from the one Belt one road provinces of western China. *Sustainability*, 10(10), 352.
- Amanzadegan, Elham and Tabibian, Manouchehr (2021), Reading sustainable urban regeneration in historical Districts by analyzing and evaluating the feasibility of its criteria in the historical District of Shiraz, *Journal of Physical Development Planning*, Vol 26(2), pp 11-28.
- Amini, M. T., Parhizgar, M. M., Abolhasani, A., & Khabaz Babil, S. (2020). Designing a behavioral model for tourism industry development in Iran with a focus on attracting foreign tourists, *Tourism Planning and Development*, 9.(۲)
- Andalib, A., Bayat, A., Rasouli, L. (2013). Comparative Study of Regeneration of Worn Urban Textures of Khayam Block, Tehran (Iran) and Liverpool 1 Project (the UK), *Quarterly Journal of Geography Environment Preparation*, 6(23), 79-104.
- Asadi, A., Portavi, P., & Habibi, K. (2020). Evaluation of Desirable Pedestrian Axes in order to Promote Urban Tourism Case Study: Central and Historical Texture of Saqqez City, *Urban Tourism Quarterly*, 7(3), 17-33.
- Bahreini, H., Izadi, M. S., & Mofidi, M. (2013). The Approaches and Policies of Urban Renewal from "Urban Reconstruction" to "Sustainable Urban Regeneration" Motaleate Shahri, 9, 17-30.
- Bell, S & Morse, S. (2013). *Measuring Sustainability: Learning From Doing*, Routledge.
- Beyranvandzadeh, M. (2018). Urban regeneration of inefficient urban fabrics to reduce the effects of natural disasters (with emphasis on the effects of earthquake in Khorramabad city). PhD dissertation, Faculty of Earth Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran. Supervisors: Dr. Zahra Fani, Dr. Jamileh Tavakoli Nia.
- Beyranvandzadeh, M., Najafi, E., & Shahinfar, M. (2022). Urban Integrated Policies and its Role in Recovering Inefficient Tissues: Case Study: Khorram Abad City, *Geographical Engineering of Territory*, 6(2), 397-410.
- Calle-Vaquero, M. D. L., Garcia-Hernandez, M., & Mendoza de Miguel, S. (2021). Urban planning regulations for tourism in the context of overtourism Applications in historic centres. *Sustainability*, 13(1), 70.
- García-Melón, Mónica & Gómez-Navarro, Tomás & Acuña-Dutra, Silvia (2012). A combined ANP-delphi approach to evaluate sustainable tourism, *Environmental Impact Assessment Review* 34 (2012), pp 41–50.
- Habibi, K., Pourahmad, A., & Mashkini, A. (2007). *Renovation and regeneration of the old urban fabrics*. University of Kurdistan Publications and Urban Development and Renovation Organization, 1st edition.
- Hall, C. M. (2011). Policy learning and policy failure in sustainable tourism governance: From first and second-order to third-order change?. *Journal of Sustainable Tourism*, 19(4–5), 649–671.
- <https://www.irna.ir/news/۸۴۹۶۰۴۸۳/%D۸%A۸%D۸%A۷%D۹%۸۱%D۸%AA>
- Karmozdi, Mohammad Mahdi and Manem, Sadegh and Mohseni, Mehdi, (2022), the role of sustainable development of tourism in urban regeneration (case example: Abadan city), the 7th international conference on management, psychology and humanities with a sustainable development approach, Tehran.
- Law, C. M. (1992). Urban Tourism and Contribution to Economic Regeneration, *Urban Studies*, 29(3-4), 559-618.
- Liu, Ch., Tzeng, G., & Lee, M., (2012), Improving tourism policy implementation e

the use of hybrid MCDM models, *Tourism Management*, Vol. 33, pp. 413- 426.

18. Musavengane, R., Siakwah, P., & Leonard, L. (2020). The nexus between tourism and urban risk: Towards inclusive, safe, resilient and sustainable outdoor tourism in African cities. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 29, 100254.

19. Novy, J. (2019). Urban tourism as a bone of contention: Four explanatory hypotheses and a caveat. *International Journal of Tourism Cities*, 5(1), 63–74. <https://doi.org/10.1108/IJTC-01-2018-0011>.

20. Panasiuk, A. (2020). Policy of sustainable development of urban tourism. *Polish Journal of Sport and Tourism*, 27(2), 33–37

21. Pasquinelli, C., & Bellini, N. (2017). Global context, policies and practices in urban tourism: An introduction. In N. Bellini, C. Pasquinelli (Eds.), *Tourism in the city* (pp. 1–25). Cham: Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-26877-4_1.

22. Potter, Robert (2013), *Urbanisation and Planning in the Third World*, Taylor & Francis.

23. Pourahmad, A., & Hosseini, A. (2016). Regeneration of historical urban fabrics for cultural tourism development: A case study of the central core of Tehran. *National Conference on Historical and Traditional Urban Fabrics*.

24. Pourahmad, A., Farhoodi, R., Shahroki Zangeneh, S., & Ghoramelki, T. (2020). Explaining the Pattern of Historical Texture Regeneration with Tourism Development Approach (Case Study: Tabriz City), *Geography and Urban Planning Journal*, 24(74), 43-60.

25. Pourahmad, Ahmad, farhudi, rahmat alah, Shahraki, Saeid Zangane(2021), Explaining the Pattern of Historical Texture Regeneration with Tourism Development Approach (Case Study: Tabriz City), *Journal of Geography and Planning*, Vol 24(74), pp43-60.

26. related strategies. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 24, 1014-1025.

27. Rosentraub M. S., and M, Joo, (2009). Tourism and economic development: Which investments produce gains for regions? *Tourism Management*, 30 (2), pp: 759–770.

28. Sariisik, M., Turkey, O., & Akova, O. (2011). How to manage yacht tourism in Turkey: A swot analysis and

29. Sarvar, R., Sobahni, N., Hamidi Mohammadi, S., & Akbari, M. (2017). Strategic analysis and management of revitalization of worn-out fabrics (Case study: Shahindezh). *Journal Space Geomorphology*, 7.(۲۶)

30. Shamaei, A., & Pourahmad, A. (2005). Urban renovation and regeneration from a geographical perspective. Tehran University Publications.

31. Shamaei, A., Mohebbi, A., & Rezapourmirsaleh, H. (2018). Analyzing the role of the regeneration of the old texture of the city of Ardekan in the development of urban tourism, *Journal Iranian-Islamic City*, 9(34).

32. Shamaei, Ali, Ahmadifard, Narges, daemi, Sima(2023), Knowing the Dimensions of Tourism in the Sustainable Regeneration of the Old Context of Yazd City, *Iranian Islamic City*, Vol 48(13),

33. Silva, F. B., Herrera, M. A. M., Rosina, K., Barranco, R.R., Freire, S., Schiavina, M (2018), Analyzing spatiotemporal patterns of tourism in Europe athigh-resolution with conventional and big data sources, *Tourism Management*, 68, 101-115.

34. Swarbrooke, J. Horner, S. (2001). *Business Travel and Tourism*, Oxford: Butterworth Heinemann.

35. Tabari, Mehdi and Azimi Amoli, Jalal,(2023) 1402, The role of sustainable development of tourism in the recreation of urban historical-cultural contexts (example: Ramsar city), 17th National Conference on Geography and Environment, Shirvan

36. Taghvai, Masoud and Taheri, Ahmad(2020), Investigating the Impact of Urban Regeneration on Urban Tourism (Case Study of Isfahan City Three), urban management studies, Vol 12(41), pp 16-27.

37. Tapak, L, Abbasi, H, Mirhashemi, H. (2019). Assessment of factors affecting tourism satisfaction using K-nearest neighborhood and random forest models, *BMC Research Notes*, 12:749.

38. Timouri, R., Karami, F., Timouri, Z., & Safdari, A. (2014). Affecting Factors in Urban Historical Sites Tourism Case Study: Tabriz Metropolis Historic Market, *Journal Tourism Urban*, 1(1), 63-78.

39. Yang, Y., Wani, G. A., Nagaraj, V., Haseeb, M., Sultan, S., Hossain, M. E & Shah, S. M. R. (2023). Progress in Sustainable Tourism Research: An Analysis

of the Comprehensive Literature and Future Research Directions. Sustainability, 15(3), 2755.

40. Yazdani, mohamad hasan, hazeri, safiye and daparvin dazade silabi, parvin(2017), Recreating the old urban texture with substantial and tourism approach by integration of strategic planning and network analysis (ANP-SWOT) Case study: Khoy city old texture, Urban tourism, Vol 4(1), pp 41-56.

